

Tanárok továbbképzése a főiskolán

A Juhász Gyula Tanárképző Főiskolán évente megszervezik a tanárok nyári akadémiaja elnevezésű továbbképzéseket — Bács, Békés, Csongrád, Pest és Szolnok megye általános iskolai tanárainak. Az idei akadémia, mely a 15. a sorban, tegnap, hétfőn ünnepélyes megnyitával kezdődött a főiskola dísztermében. Ezúttal az ének-zene és a testnevelés szakosok speciális továbbképzési programjára érkezett összesen 94 szaktanár. A nyitóelőadást dr. Riesz Béla főiskolai docens tartotta „Tanulói értékkéntöréte” címmel. A szaktanári munkában cím-mel, mely kandidátusi dísz-szertációjának témája, s 10 tantárgyban éveken keresztül végzett vizsgálati eredményeinek összegzése. A további előadásokat a főiskola oktatási és a gyakorlati iskolák szakvezető tanárai tartják a két tagozatban, s az elméleti továbbképzést képmagnóra rögzített órabemutatókkal egészítik ki. A pénteken záruló nyári akadémia programjában klubestek is szerepelnek, a főiskola művésztanári koncertet is adnak, a testnevelőknek pedig sportdelutánt rendeznek.

Színháztechnikai napok

Színháztechnikai napok kezdődtek hétfőn a Magyar Állami Operaházban. A háromnapos rendezvényen mintegy félezer szakértő: hazai és külföldi építész, színházi, műszaki és gazdasági szakember vitatja meg a színházi rekonstrukciók tervezési és kivitelezési tapasztalatait. Az esemény ideje alatt az Operaházban színháztechnikai bemutató is tartanak, amelyen mintegy 30 külföldi és hazai cég ismerteti műszaki újdonságait.

A tanácskozást Somogyi László építésügyi és város-

fejlesztési miniszter és Vajda Zsuzsa, a Művelődési Minisztérium tervezési és beruházási főosztályának osztályvezetője nyitotta meg. Kiemelték a tanácskozás időszerűségét: összhangban a kulturális ágazat törekvéseivel, a hangsúly az új létesítmények építése helyett a már meglévő intézmények korszerűsítésére és felújítására helyeződött át. A tapasztalatok megárgyálása és megvitatása e munkák sikeres elvégzéséhez is hozzájárulhat majd, és hozzásegíthet a külföldi eredmények hazai hasznosításához.

Díjkiosztó

A IV. Országos Színházi Találkozó zárásaként hétfőn, a Fészek Művészklubban — immár második alkalommal — átadták a legkiemelkedőbb teljesítményekért járó szakmai díjakat.

A 29 tagú szakmai zsűri az évad legjobb együttesének a zalaegerszegi Hevesi Sándor Színházat ítélte.

A legjobb rendezésért járó díjat Ács János, a szolnoki Szigligeti Színház Sötét galamb című Örkény-előadásáért nyerte el. A legjobb női alakítás és a legjobb női epizódszerep díját ugyan-csak ebben a produkcióban nyújtott teljesítményéért Egri Katalin, illetve Szendrői Ilona kapta. A legjobb férfialakítás díját Bubik István vehette át a Nemzeti Színház Tartuffe-előadásában nyújtott művészi munkájáért. A legjobb férfi epizodistának Szoboszlay Sándort tartotta a zsűri a veszprémi Petőfi Színház Ó, ifjúság! című O'Neill-produkciójában nyújtott alakításáért.

A legjobb díszlet díját Menciai Róbert, a legjobb jelmezért járó díjat Vágó Nelly kapta. A legjobb dramaturgia díját Bálint Andrásnak ítelték oda a Radnóti Miklós Színpadon bemutatott Szép Ernő és a lányok című előadásért.

A díjakat Vámos László, a Magyar Színházművészeti Szövetség főtitkára adta át.



A Telepódium mellékvágán a címmel kétrészes kabarét rendezett a tévében. Verebes István — főként a rádiókabarék írói és szereplői stábjával. Vagyis: újítás.

Mi tagadás, ráfért a tévékabaréra. A Telepódium adásainak érdektelen szürkeségében csak egy némely-gusztustalan epizód „biztosította” eddig a változatos-ságot. A tévékabaré nem volt teljesen kitalálva. Hogy most? Nem mernék esküdni, mindenestre a Nyugati pályaudvar (ahogy Benedek Miklós mondta „Menetrend”-jében: pu...) „Ceglédi” városterme új, ötletes, alkalmas helyszínekre bizonnyult — a telepódiumos gyenge viccelődés helyett egy gondolatilag sokkal gazdagabb, mélyebb, néhol valódi humort, szellemet csillogtató tévékabarének. Am nyilván tudni kéne, hogyan tovább, hiszen nem illik étvagyat kelteni, majd az étkeket megvonni... A rádiós — jó — hagyományokon alapuló szombat-vasárnapo mulatságnak muszáj folytatódni, hiszen úgy hiányzik a „kénesített” humor tévénkől, hogy hirtelenjében nem is tudok más hasonló hiányműfajt mondani (hacsak nem a mai, hazai témáiú tévéjáték!). Most látom, a képi humor hiányáról beszélnek, pedig azt ez a

Portrék — kabaréban és „komolyban”

Kabaré sem pótolta, inkább amolyan színháziasított rádiófelvétel részesei voltunk. Am kezdetnek ez sem kevés, olyan, mint az oázist ígérő „nedvességzag” a sívatagban.

Pont ugyanilyen érzésem volt Esztergályos Károly Fehér rum című tévéfilmjének nézése közepette. Mert erőteljesen lehetett érzékelnem belőle az egyik leghetesebb tévérendező drámai atmoszférateremtő képességét. „keves szavú”, elegánsan határozott, ökonomikus cselekményszervező, a társadalmi-történelmi összefüggések, gondolatok iránti érzékenységét, ezek személyes sorsokban való megjelenítése, a drámaalkotás iránti hajlamát. Mégis, valamiféle várakozás kelt, és maradt a tévéfilm nézőjében: mintha nem egészen érett gyümölcsöt kap az ember... Mintha a rendező Esztergályosnak még kellett volna egy kis idő, hogy a forgatókönyvíró Esztergályos gondolatait tisztábban tudja „lekepezni”, hogy elkerülhesse a tőle szokatlan „külsőleges” eszközöket, a vissza-visszatérő, kétségtelenül látványos, de gondolatilag egymást nem erősítő, didaktikus jeleneteket (mint az emlékképeként ismételtgetett szerelmi szenvedé-

Két portréfilm viszont igényesnek bizonyult a maga műfajában: a vasárnap késő estére dugott Berend T. Iván-portré, és a kedden sugárzott szegedi produkció, mely dr. Petri Gábor professzort olyan sokoldalú orvosnak, egészségügyi szervezőnek, közösségért sokat vállaló, szuverén egyéniségnek mutatta — amilyen. Az orvosprofesszort is, a gazdaságtörténetest is: élmény volt hallgatni. Mint általában az igazán nagy tudósokat, akik oly közvetlen érthetőséggel tudnak szakmájukról, hivatalosról beszélni. És így, minden „vallomosság” nélkül, mégis sokat mondani — magukról is.

A szombat délutáni „régtegműsor”, a Mitiók elnevezésű „tinirandevú” is szegedi helyszínt választott: a Tömörkény István Gimnázium és Művészeti Szakközépiskola diákjai beszéltek intézetükről, magukról — az ország többi tinijének. Úgy, hogy ez utóbbiakat akár ehette a sárga irigység: mi jó ezeknek a szegedi iskoláknak! Legföljebb a gimnazistákat nem irigyelte senki, ők viszont, egytől egyig nagyon szépek (lányok) voltak. Végére: nem járt messze az igazságtól a Tömörkény-iskolaportré.

Sulyok Erzsébet

Zárlat



Jó, tartalmas interjú olvasok a múlt heti rádióújságban, Benda Kálmán történetesen készítette Fodor János. Két fő kérdésre, „korrekt válaszokat találni benne, mély és értelmes párbeszéd. A közlés a Ha még nem tudná... című tudományos mozaik júniusi számának apropójához kapcsolódik, amelynek műsorvezetője szombaton délelőtt a Petőfi-adón Benda Kálmán volt. Ami a műsort illeti, aligha mondunk újat, ha kijelentjük: a rövidke, félórás historiai ismeretterjesztésben igen fontos szerepet betöltő, roppant érdekes történelmi szituációkat és figurákat figyelmünk középpontjába állító, az évfordulós aktualitásokkal egy-szerre orientáló és lényeges ismereteket jól továbbító program. (Ezúttal is így történt, lévén szó többek között arról, hogy éppen félezer esztendeje, hogy Mátyás király bevette Bécsét, száz éve, hogy Mahdi, az afrikai Messiás elfoglalta a szudáni Khartumot, vagy negyvenöt esztendeje, hogy De Gaulle tábornokot Ang-

liába szöktették az összeomlott Franciaországból.) A rádióújságbeli interjú és a szombaton hallott Ha még nem tudná... között persze a látszat ellenére jóval intenzívebb a kapcsolat annál, hogy a beszélgető-partner ezúttal műsorvezető is volt. A riporter egyik kérdésében arra utalt, hogy nemzedéke, a mai harmin-casok, különösen fogékosnyak a közelmúlt történetére, például arra, mi és hogyan zajlott a második világháború utáni Magyarországon, s erről „igazi, higgadt, objektív történelmi munka” nem nagyon látott eddig napvilágot. Benda Kálmán válasza: „Ennek objektív okai vannak. A levéltárak általában ötvenéves zárlatot tartanak. Tehát mindig az ötvenegy évvel ezelőtti iratokba engednek betekintést... Nálunk... már régebben a második világháború végét jelölték meg korszakhatárként.” Tény: alaposan korszak-záró volt a háború vége. Ennek már négy évtizede. Ennek már négy évtizede. Fogalmam sincs, azóta hány nemzedék nőtt föl, arról viszont van némi (elég lehangoló) képem, amiről

ezután esett szó a beszélgetésben. Hogy jól lehet történetírásunk az utóbbi egy-másfél évtizedben valóban megújult valamennyire, de az iskolai tankönyvekben „ez a szemléletváltás sokkal lassabban tükröződik.” Mondhatnánk, persze tán nem is igazi történészek írják a tankönyveket, de a dolog, sajna, távolról sem ennyire egyszerű. Lehet zárlat a levéltárakban, de én erősen gyanakszom: az igazi zárlat nem arafelé található. Hanem az emberi érdekvizonyok által meghatározott hatalmi struktúrák olyannyira szubjektív „szempontjai” között. Úgy is mondhatnánk: a szürkeálmányok birodalmában. Ahonnan például a történelem-értelesség megszüntető döntések érkeznek.

Az interjú végén nagyon okosan fölvetődött a változó, korszerűsödő történelem-szemlélet és a társadalmi-politikai reformok szinkron-jának kérdése is. „Amikor a politika többé nem kívánja a történetírástól azt, hogy célkitűzéseit igazolja, akkor a történetírás, visszanyerve önállóságát, már az igazságot és a valóságot kutatva, valóban az érdeklődésnek megfelelő témákat vizsgálja.” Így a történész. Aki azt tényleg nem tudhatja, hogyan és mennyire érvényesülnek — s érvényesülnek-e egyáltalán — a politikában a historikusok eredményei, de nem is ez az igazán fontos. Hanem hogy a zárlat miatt igazából senki ne a szegény levéltárakat hibáztassa. Am zárlatokat oldani — mert igenis lehet! — sokféleképpen sikerülhet. Akár például egy olyan nagyszerű folyóirattal, mint a História, akár egy ilyen interjúval — s akár a rádió havonta jelentkező, Ha még nem tudná... című programjával is.

(MTI)

Domonkos László

A tankönyvirás rejtelmerei

Nívódíjas szegedi fizikakönyvek

Hálátlan dolog a tankönyvirás, legalábbis napjainkban. Evszázadokon keresztül elég volt, ha egy nagy tapasztalatú ember íróasztalánál ülve papírra vetette, mit kíván a nebulók fejébe plántálni. S az attól fogva szentenciáértüknek számított. Ma, mikor egymást érik a tantervi reformok, módosítások, szinte napról napra változik a tananyag, hosszas kísérletezés, fáradságos kutatómunka előzi meg egy-egy új tankönyv bevezetését. S ezek jó, ha a következő reformig élnek, a tanár-díjakok-szülők szidalmainak keresztüztüében. Látványos ellenpélda pedig alig-alig akad.

Eppen tíz éve, hogy országos pályázatot hirdettek általános iskolai tankönyvek írására. A pályázaton, a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola fizikusai kiemelt első díjat kaptak. A munkát dr. Halász Tibor, a fizika tanszék docense vezette.

— Miből indult ki a kutatás?

— Elsősorban az foglalkoztatott bennünket akkor-t, hogyan lehetne a fizika szakos tanárképzést modernizálni, jobb tanárokat képezni. Ehhez meg kellett vizsgálnunk, milyen irányba mutatnak az általános iskola követelményei. Arra jutottunk, hogy átfogó nagymértékű változtatásra van szükség tartalom-ban, módszerben, szemléletben egyaránt. Ennek alapjait fogalmazzuk meg az említett pályázaton.

— Hogyan jutottak el a tervtől a megvalósításig?

— A tankönyv megjelenését hároméves oktatási kísérlet előzte meg. A korábbiakhoz képest az volt új, hogy minden kéziratot kétszer kipróbáltunk, mielőtt véglegesítettük volna. Ez a próba az ország 15 iskolájában folyt egyszerre. Az első tanítási év után, nyáron, a tapasztalatoknak megfelelően dolgoztuk át az

anyagot. A következő évben már ezt tanították, majd ismét módosítottunk rajta. Így alakult ki a végleges változat. Ezzel elértük, hogy az előre nem látható módszertani hibák még az országos bevezetés előtt kiderültek.

— Milyen mértékű volt egy-egy ilyen év végi módosítás?

— Előfordult, hogy ez a könyv 40 százalékát is érintette, bár az anyag határait nem változtatta meg. Alap-koncepciókhoz mindvégig ragaszkodtunk. Nem a leg-újabb eredményeket tanítottuk, hanem az új fizikai eredmények szellemében az alapokat. A kérdés inkább az volt, hogyan bontsuk le ezt az egyes órákra.

— Egy új könyv bevezetése a tanárnak feltétlenül többletmunkát jelent, hiszen új szempontból, új módszerekkel kell tanítani a megváltozott struktúrájú anyagot. Hogyan fogadták az ország fizika tanárai?

— Az az igazság, hogy nem érte, nem érthette őket váratlanul, ugyanis ha kérték, egy évvel korábban megkaphatták a kéziratot. Minden tanévre egyhetes felkészítő tanfolyamokat szerveztünk, hogy fogódzót adjunk. Időben elkészültek a tanári segédkönyvek is, amelyekben megindokoltuk az elméleti változásokat, s módszertani tanácsokat adtunk. Ennek ellenére az ügy eleinte polarizálta a tanárokat. Érdeklődő, szellemileg friss részük örömmel fogadta a változást, de azok, akik addig inkább csak megszerzett rutinjukra támaszkodtak, elvesztették magabiztosságukat.

— Hatodik kiadást érték meg az önk fizikakönyvei. Mi a helyzet ma?

— Ötszáz továbbképző előadásban minden tanár elmondhatta véleményét, tapasztalatait. Ezek a megyei szakfelügyelők közvetítésével kivétel nélkül eljutottak hozzánk. A véleményekből azt szűrjük le, hogy az általános iskolai tanárok

nagy része maradéktalanul elfogadja már az új koncepciót, döntő többségük visszanyerte magabiztosságát.

— Milyen elismerésben részesültek munkájukért?

— A szakmai elismerés a lehető legmagasabb volt. A tankönyvkiadótól három kiadói főigazgatói nívódíjat, a minisztériumtól két különdíjat kaptunk. Az Iskolatelevízió fizikaadásainak forgatókönyvét is mi írtuk. Munkánkat a tévé nívódíjjal jutalmazta. Vagyis hát, elégedettek lehetünk. Ami még hiányzik: a szélesebb körű társadalmi elismerés. Lassan évtizede foglalkozom tankönyvirással, ám tudományos pályámon ez aligha jelent előrehaladást. Mit mondhatnék? Ennyi idő során akár két disszertációt elkészíthettem volna.

Míg a Szovjetunióban, az NDK-ban s a nyugat-európai országokban módszertani tanácsok működnek, a metodikusok között nem egy akadémikus található — nálunk úgy fest a dolog, csak annak érdemes tankönyvirásra adnia fejét, aki legszemélyesebb magán-ügyének tekinti.

Varju Erika

Nemzetközi alkotóműhely

A siklósi kerámia-alkotóház — kilencévi kényszerű szünet után — ismét nemzetközi képzőművészeti szimpozíciónak adott otthont. Nyolc európai és tengerentúli ország meghívott alkotói dolgoznak a dél-baranyai kisváros művésztelepén. A két hónapos program során kedvükre kísérletezhetnek anyaggal és technikával, kutathatnak olyan új megoldásokat, amelyekre a saját műhelyükben vagy az üzemi műteremben nincsen lehetőség. A Siklóson készült munkák egy meghatározott része az alkotóház tulajdona lesz.

Az Unesco védnökségével 1969 óta működik nemzetközi kerámia-alkotótelep Siklóson. A szimpozíciónak nevezett nyári találkozók helye egy szép műemléki épület: a XVIII. századi volt ferences rendház. Utoljára 1976-ban fogadott külföldi vendégeket a művésztelep, azt követően nagyszabású rekonstrukció kezdődött az Országos Műemléki Felügyelőség, a Művészeti Alap és a Baranya Megyei Tanács együttes támogatásával. Fel-újították a hajdani rendház boltíves szobáit és folyosóit. A kényelmes szobákban egy-

szerre tizenhatszáz művész lakhat, az épületben további kerámiaműhelyek és elektromos égetőkemencék kaptak helyet.

Európa egyik legszebb, legkorszerűbb kerámia-alkotóműhelye alakult ki Siklóson. Az elmúlt évek alatt — a szimpozícionok munkájának eredményeként — páratlan gazdagságú kerámia gyűjtemény jött létre. Az anyagot korábban raktárban őrizték, most a legjavát állandó kiállításon mutatja be a látogatóknak az alkotóház.

(MTI)